hujusmodi non refugere, dum se asserit pro communi salute plus ceteris laborasse: quia licèt non semper sequatur laborem effectus, nihilominus tamen ipse labor est meritorius apud Deum: juxta quod legitur [r]: *Reddet Deus mercedem laborum Sanctorum suorum.* [& *infrà* 8.] §. 11. Nec putes quòd ideò Martha malam partem elegerit, quæ circa [t] plurima satagebat; quia Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea: quoniam licèt illa sit magis secura, ista tamen est magis fructifera: & licèt illa sit magis suavis, hæc tamen magis utilis; cùm in fœcunditate sobolis lippitudo Liæ [t], Rachelis pulchritudini sit prælata: quamvis simul in unum & contemplativus esse valeas, & activus; Legislatoris exemplo, qui nunc ascendebat in montem [u], ut ibi gloriam Domini cum majori cerneret libertate; nunc verò descendebat in castra, ut cum utilitate majori necessitatibus Populi provideret [x]. Quapropter faciliùs indulgetur ut ascendat Monachus ad Præsulatum, quàm Præsul ad Monachatum descendat, [& *infrà* ζ.] §. 12. Monemus itaque, ut laborem Pastoralis regiminis non recuses, ne fortassis ad pedes tuos cum Maria sperneret te recipere, qui sibi apud [y] te divertenti spreviſses cum Martha sollicita ministrare: [& *infrà* ν.] † Quia verò in postulando cedendi licentiam *jam nimis* institisti, *ecce* tibi te duximus relinquendum: ut distinctis causis, propter quas cedere oporteat; si propter aliquam causam utilem & honestam in hujusmodi proposito perseveres, de licentia nostra cedas: alioquin cedendi licentiam autoritate Apostolica tibi scias esse penitùs interdictam: quoniam & si pennas habeas, quibus satagas in solitudinem avolare; ita tamen astrictæ sunt nexibus præceptorum, ut liberum non habeas absque nostra permissione volatum.

[α *In officio Pastorali ad Divinum servitium accessisti, præparasse te ad tentationes animum credideramus, ac prævidisse prudenter nequaquam in humana fragilitate consentire varios angustiarum languores, quos in ipso sciebas officio perpessurum non posse absque magno Dei adjutorio sustinere; formidaremus utique ne parvulos tuos postmodum ad petram allidere neglexisses, eósque tantum in te permiseris invalescere, ut ipsorum suggerentium tibi suscepti ministerii cessionem instantiæ vix jam valeas repugnare. Verum quoniam (sicut credimus) cùm te scires contra spirituales nequitias pugnaturum, armaturam Dei, quâ posses stare contra insidias Tentatoris, ab Apostolo monitus induisti, & inexpertus non ignorasti solicitudinis angustias Pastoralis, quas forsitan expertus abhorres; nescimus cur tam instanter suscepturn velis regimen inutiliter derelinquere, quod suscepturn utiliter, non deberes usquequaque irritare.*]

[β *In multis enim offendimus omnes:* & *si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est; quia misericordia illum excusat, qui miserabiliter se accusat.*]

[γ *Cùm autem vitia plerumque se virtutes esse mentiantur; subtiliter advertere te oportet utrum resignandi propositum, quod tam ferventer gestas in pectore, dignum sit Dei odio vel amore. Si enim propter causam aliquam præmissarum cedere postulares, tam super causa, quàm super ejus affectu pariter doleremus. Sed ne providæ pietatis amictu ad resignandum detestabiliùs impietas te impellat; considerare te volumus & alius esse causas, per quas malè quis petit, & pejus appetit officium hujusmodi resignare. Si enim ex pusillanimitate fortassis, ut laborem deponat, vel persecutionem effugiat; aut ex vanitate (quod absit) ut plenius vacet otiis, seu liberiùs indulgeat voluptatibus, curam vult aliquis deserere Pastoralem; ab ea non meretur absolvi: quamvis per hujusmodi vanitatem tamquam qui mortaliter peccat, eâ se reddat indignum: sed satagere debet ut vanitate deposita, satisfaciat de peccato. Aliam verò cedendi causam omnino credimus detestandam, si quis aut à Pontificali velit descendere Dignitate, ut gloriam captet humanam, tamquam eligat abjectus esse in domo Domini magis, quàm habitare in tabernaculis peccatorum; vel ut mundanum non amittat favorem, quem per hypocrisin acquisivit, sive quòd ejus simulatio revelari jam incipit, sive quòd fervor ipsius ex qualibet causa tepescit, nec vult videri quòd malus fuerit, aut quòd fiat: & ideò sub Religionis prætextu suam vult contegere pravitatem, ut quasi deserens Martham, amplexetur Mariam; & Liæ fastidiens lippitudinem, Rachelis pulchritudinem concupiscat. Quid autem, si propterea velit cedere, quòd tempore prosperitatis, arridente fortuna visus est laudabiliter ministrare; quoniam omnia sibi prosperè succedebant: sed adversitatis tempore imminente veretur, ne si quolibet casu sinistra contingant, illius negligentiæ imputentur. Planè si propter hoc petit cedere, nauta se poterat improvido comparare, qui cùm mari sub tranquillitate jacente, cum multo labore navis exercuerit gubernaculum, ipsam tempore necessitatis deserit, & devenire patitur in profundum. Illam quoque cedendi causam penitùs detestamur, si forte cedere velit Episcopus ut alter sibi succedat vel obtentu pretii, vel affectu carnali; vel ut cum pejor sibi successerit, ipse velut optimus extollatur. Illud autem quasi nefas respuimus & damnamus, quòd Episcopus propter occupationes mundanas & solicitudines seculares non valeat sine crimine Pontificale officium exercere; cum multos Sanctos Ecclesia veneretur, qui spiritualia simul & temporalia ministraverunt. Verumtamen læva debet esse sub capite, & dextera in amplexu. Sed illud te volumus advertere diligenter, ne forte hoc tuæ dispositionis propositum effici velis ex illis, de quibus dicitur per Prophetam: Filii Ephrem intendentes arcum & mittentes sagittas suas conversi sunt in die belli, cum potius pro domo Israel murum te debes opponere ascendentibus ex adverso; quia juxta sententiam Veritatis, non qui inceperit, sed qui perseverit, salvus erit: cavens attentè ne maculam in gloria tua ponas, non solùm apud homines, sed etiam apud Deum; quoniam sub hoc pallio te non poteris occultare, nedum apud Deum, qui renes rimatur & corda; sed nec etiam apud homines, qui ex verisimilibus conjecturis talia suspicantur. Illudque prudenter attendas, quòd juxta sententiam Sapientis, Spiritus disciplinæ effugiet fictum, & auferet se à cogitationibus, quæ sine intellectu consistunt. Si verò pro tuenda Ecclesiæ libertate difficultatis onus incurrere pertimescis; non ideò deserere debes Præsulatus honorem, considerans diligenter ne sortè justo judicio tenteris ab illo, qui Malorum est intentator, ut probetur utrum satisfacere velis in eo, in quo deliquisti: qui verò contemnit, aut negligit satisfacere pro delicto, thesaurizat sibi iram in die iræ, cùm revelabit Dominus abscondita tenebrarum. Ecce quidem admovimus tibi speculum ut teipsum contempleris in ipso, & tuam conscientiam percunctanter agnoscas, ex qua causa cedendi licentiam postulares importunè. Nos enim (novit Altissimus) ignoramus quare in cedendi proposito perseveres; quoniam nec infirmitas corporis, nec longævitas temporis, nec defectus scientiæ, nec malitia plebis, nec personæ irregularitas te reddit ineptum, neque conscientiam sævi criminis te fateris habere.*]

[δ *Quia igitur diversas tibi causas sub hac causa distinximus, & propter quam causam cedere desideres, ignoramus; teipsum tibi duximus committendum, ut de propriæ mentis tribunali te judicans, videas si sic possis resignandi desiderio satisfacere, ut gregis tibi commissi curam sine culpa valeas declinare. Si enim cedendo proficere appetis tibi soli, profectui tuo sine dubio tantum subtrahis, quantum quod impendere poteras aliis non impendis. Quia tunc majora animæ tuæ lucra conquireres, cum sine tua salute salutem plurium procurares; potioris enim meriti est secum Deo quemquam lucrifacere, quàm salutem propriam quærere sine illis, quorum salus ad ejus curam noscitur pertinere.*]

[ε *Sed esto, quòd multùm hactenus laboraveris & bonum certamen certaveris, cum eodem Apostolo possis dicere, tamen ut corona tibi justitiæ de reliquo reponatur, cursum te decet perfecti operis consummare. Quantumlibet enim in angustiarum laboribus, qui comitantur officium Pastorale, nocles tibi laboriosas enumeras, & tamquam fatigatus cervus umbram quietis affectas; quantumlibet inter viæ calores & angustias, patriæ dilectione traharis, & velut emeritus mercenarius operis tui finem anxius præstolaris; expedit tibi tamen virtutem in infirmitate perficere, ac pugnam tuam perseverantiâ coronare. Scienſque quòd apud extraneum defixeris manum tuam, cùm animas tibi commissi gregis in tuam animam susceperis; non sic debes tibi portum quietis appetere, ut navigantes hactenus tecum filios sine remigis adjutorio patiaris in hoc mari magno & spatioso, cum timore naufragii fluctuare.*]

[ζ *Fraternitatem tuam exhortamur attentiùs per A. S. M. quat. illam vocem Davidicæ imprecationis abhorrens, tibique formidans eam per effectum operis adaptari, quæ dies Impii paucos fieri, ut Episcopatum ejus alter accipiat, imprecatur.*]

[η *Illud quoque te debet fortiùs in ministrandi proposito stabilire: quia cùm hactenus in Ecclesia tibi commissa laudabiliter ministraveris, si (quod absit) alius te cedente minùs utilis assumeretur ad ipsam; profectò non parum ab illa quiete, quam appetis, turbareris, cùm ibi bene tuum exercueris ministerium, non absque dolore cerneres inutilis Ministri defectum; fierétque ut tantum in contemplationis arce tibi deperisse cognosceres, quantum Ecclesiæ, cui præsides, non sine tua confusione per te subtractum esse videres.*]

¶ Pith. [11] *Clarivallo.*] V. C. *Carolitano.*

XI. Idem [12] Episcopo Faventin. in Archiepiscopum [z] Raven. electo. [an. 1208. *Romæ in Æmiliam.*]

Episcopus, qui propter crimen renunciavit Episcopatui, & ad Religionem transivit; ad Episcopatum reassumi non potest. Secus si renunciavit propter persecutionem, infirmitatem, defectum scientiæ, simoniam ipso ignorante commissam, vel aliam similem causam.

POst translationem [a] tuam ad Ecclesiam Ravennaten. cùm Præpositus & Canonici Faventin. in I. eorum Concanonicum liberam eligendi autoritatem unanimiter contulissent [b]; ipse I. sancti Fridiani Lucan. Canonicum, olim Episcopum Sarnaten. [c 13] in Faventin. Episcopum postulandum elegit. Porrò à sancti Fridiani Priore super hoc requisito & obtento consensu [d], Præpositus & alii postulationem eamdem approbari à nobis humiliter petierunt. Verùm postulationi hujusmodi videbatur Concilii Constantinopolitani [14] capitulum obviare, in quo statutum est, ut quicumque de Pontificali dignitate ad Monachorum vitam & pœnitentiæ locum descenderit, nequaquam ulteriùs ad Pontificatum resurgat: unde contra dictum Concilium (cùm sit unum ex quatuor principalibus, quæ sicut quatuor Evangelia Ecclesia Catholica veneratur)

[a] *Cap. 5. eod. tit. in* III. *Compil.*

[b] Vide *l. item*, §. 1. *D. quod cujusq. un.* & *auth. de quæstor.* §. 1. *coll.* 7.

[c] *al.* Sartan.

[d] Concord. *l. ob æs*, C. *de act.* & *oblig.*

[e] *al.* eadem.

veneratur) nullatenus videbatur eorum [e] postulatio admittenda. §. 1. Ceterùm speciales quidam casus inveniuntur, in quibus (prædicto Concilio non obstante) is, qui vitam Monachalem elegit, rursùm licitè poteſt ad Episcopatum assumi: si enim quisquam persecutionis rabie fœviente, vel præpediente invalitudine corporis; cùm proficere nequeat in regimine Pastorali, de Superioris autoritate ad Monasticam vitam descendat: perfecutionis vel ægritudinis impedimento cessante, ad Episcopalem poterit resurgere dignitatem. §. 2. Item si quis propter literaturæ defectum, (ne tamquam cæcus cæco ducatum [f] præbeat) locum regiminis autoritate Apostolica deferendo, ad otium se contulerit Monachale, ac per exercitium lectionis, scientiæ repererit margaritam; proculdubio poterit denuò vocatus à Domino cathedram reascendere Pastoralem. §. 3. Rursùs, si quis per cupiditatem parentum (eo tamen penitùs ignorante) fuerit Episcopatum adeptus, & hoc comperto Episcopatum ipsum de licentia Superioris dimittens, observantiam elegerit Regularem; etsi ad Episcopatum eumdem redire postmodum nequeat, juxta Canonicas sanctiones, ad alium tamen poterit licitè reassumi. §. 4. Quamquam autem in his & consimilibus casibus is, qui Episcopatu dimisso Monasticam vitam elegit, resurgere valeat ad officium Pastorale; nihil tamen in his contra præscriptum intelligitur Concilium [g] attentari: quod in eo loquitur casu, cùm propter aliquod crimen Episcopatum quis deferens, ad vitam Monasticam, pœnitentiæ causâ, delcendit. Unde quidam in eo casu loqui dixerunt capitulum suprà dictum, cùm quis pro crimine, de quo convictus fuerat vel confessus, ab Episcopali dignitate depositus, in Monasterio extitit ad pœnitentiam agendam inclusus: vel cùm aliquis propter grave crimen, pro quo Episcopatum retinens pœnitentiam dignè agere non valebat, cedendi obtentâ licentiâ vitam Monachalem elegit. Aliis asserentibus sic intelligendum esse capitulum antedictum, ut per se refurgere nequeat, id est, repetere quasi debitum, quod tali modo dimisit; quamquam eligi possit, præsertim si locum tantùm, & non ordinem relignavit. † §. 5. Cùm ergo nobis constare nequiverit, ob quam causam prædictus I. Episcopatui olim cesserit; mandamus quatenus si tibi constiterit, quòd propter aliquam ex præmissis causis, seu consimilibus, idem I. Episcopatui cesserit memorato, tu autoritate nostra (dummodo necessitas vel utilitas id expoſcat) licentiam ei tribuas ascendendi ad regimen Eccleſiæ Faventin. maximè si veritate subnititur, quòd dictus I. loco tantummodo cesserit memorato, & non ordini, vel etiam dignitati [h]. Tunc enim esset vehementissimè præsumendum, quòd non propter crimen aliquod ab ipso commissum, sed causâ pœnitentiæ ad vitam migraverit Regularem; præsertim cùm Apostolica Sedes post cessionem multò minus, quàm anteà, permisiſset eidem tali crimine irretito, in Pontificali ordine ministrare: alioquin (cùm durum nimis extiterit, contra tam solenne Concilium hujusmodi postulationem admittere) Præpositо & Canonicis memoratis injungas, ut aliam personam sibi idoneam eligant in Pastorem.

[f] Vide textum *in l.* 2. *cum Glos. in vers. venit, & ibi Bart. ff. de decurion.*

[g] *Intellectus Concilii Constantinopolitani jubentis ne qui ex Episcopo Monachus factus est, ulteriùs Episcopus fiat.*

¶ Pith. [12] *Idem.*] *Gubaldo*, Hieronymus Rubeus *pag.* 279.

[13] *Sartan.*] V. C. *Sarenat.*

[14] *Constantinopolitani.*] Octavi sub Hadriano II. *cap.* 2. Turr. *de ead. Synod. pag.* 95. *caus. VII. q.* 1. *c.* 45. Ivo, *part.* 7. *cap.* 149. Theodos. Balsam. *in can.* 16. *Concil.* CP. in templo Apostolorum, *c. hoc nequaquam, VII. q.* 1.

[h] Vide *l. jubemus, cum Glos. in verb. promiſſa, C. de sacroſ. Eccleſ.*

XII. Idem in Concilio Generali [i]. [an. 1215. *Romæ.*]

Qui petiit cedendi licentiam, ex quo illam obtinuit, cedere compellitur.

[i] Lateranenſi, *c.* 28.

[k] *Cap.* 1. *eod. tit. in* IV. *Compil.*

[l] *al.* aut ad salutem, &c.

[m] Vide *l. sed etsi, §. 1. D. ad L. Aquil. & l.* 1. §. *ſcien-dum, D. de ædil. edict.*

[n] *al.* Canonico.

QUidam [k] cedendi licentiam cum instantia postulantes, eâ obtentâ cedere prætermittunt. † Sed cùm in postulatione hujusmodi, aut Ecclesiarum commoda, quibus præsunt, aut salutem [l] videantur propriam attendisse (quorum neutrum suasionibus aliquorum quærentium quæ sua sunt, seu etiam levitate qualibet [m] nolumus impediri) eos ad cedendum decernimus compellendos.

XIII. Honorius III. Majoris Eccleſiæ Decano & Magistro R. Cantori [n] sancti Dionysii Leodienſis. [c. an. 1217. *Romæ in Belgium.*]

Non renuntiat juri suo, qui gratiæ adversarii se submittit.

[o] Vincto Trecenſ.

[p] *al.* Florini. *al.* Floreven.

VEniens ad Apostolicam Sedem I. Subdiaconus proposuit, quòd cùm bonæ memoriæ I. Papa prædecessor noster Abbati de Emenco [o 15], & majoris Eccleſiæ ac sancti Pauli Cantoribus Treveren. suis dederit literis in mandatis, ut si nihil canonicum obviaret, præbendam in Eccleſia sancti Florentini [p 16] in Confluentia, quam Jacobus Decanus ipsius Eccleſiæ resignavit, sublato appellationis obstaculo assignarent eidem. [*Et infrà* α.] Cumque Judices Apostolicum vellent adimplere mandatum, quidam se opposuerunt Canonici Eccleſiæ memoratæ, dicentes Subdiaconum antedictum renunciaſſe Juri, quod sibi ex ipsis literis competebat. Dicto igitur Subdiacono hoc negante, jam dicti Canonici ad hoc probandum testes aliquos produxerunt: per quos cùm videretur probatum, ipsum se gratiæ Capituli commisisse; duo Judices prædictorum sententialiter decreverunt eumdem non posse uti literis supradictis, pro eo, quòd idem adversarii se gratiæ commisisset, per quod visus est renunciaſſe Juri sibi ex ipsis literis [q] competenti. A qua sententia idem appellans, in [r] vigiliam Epiphaniæ terminum suæ appellationis præfixit. Ad quem [t] cùm veniſſet P. de Colle medio, Capellanum nostrum super hoc sibi concesſimus auditorem. Sed cùm ejus Adversarius non accesſerit per duos menſes & amplius expectatus, nec ullus compareret pro eo sufficiens responsalis; tamdem quidam literas habens ad contradicendum & impetrandum, coram eodem comparuit: qui cùm ad tractandum causam minùs sufficiens crederetur, idem Auditor sententiam prædictorum Judicum sententialiter (justitia exigente) cassavit. † Nos igitur ratam & firmam habemus Capellani sententiam memorati.

[q] Vide *l. si quis in conſcribendo, cum ibi not. C. de pact.*

[r] *Dicto*, in, *deeſt in antiquis.*

[t] *al.* Ad quam.

[α *Eodem I. literas ipsas prædicto Decano & aliis ostendente, idem Decanus de resignatione fortè pœnitens, occultavit literas supradictas: demum eidem I. præfatis literis restitutis eas nominatis Judicibus ut exequerentur mandatum Apostolicum præsentavit.*]

¶ Pith. [15] *De Emenco.*] V. C. *Emerito Abbati beatæ Mariæ Helemkinenſis*, Ordinis Præmonstrat. diœcesis Leodienſ.

[16] *Sancti Florentini.*] Vign. *pag.* 137. Centur. *tom.* 12. *pag.* 1672.

XIV. Idem Archiepiscopo Treverenſi. [c. an. 1220. *Romæ in Germaniam.*]

Si Prælatus ab obedientia Subditos absolvit, non propter hoc Prælaturæ renunciat.

LEctæ [t] coram nobis Fraternitatis tuæ literæ continebant, quòd Abbas sancti Petri [u 17] Tullen. tibi humiliter eſt confeſſus, quòd cùm adeò ægritudine laboraret, quòd de vita desperaretur ipsius; ad cujusdam æmuli sui consilium, de quo ipse (cùm non crederet eum æmulum) confidebat, Monachos suos ab obedientia, in qua sibi tenebantur, absolvit; vocato diœcesano Episcopo, ut Abbatiam in ejus manibus relignaret: quod [x] tamen usus consilio saniori non fecit: & eidem Abbati postmodum restituto fanitati universi & singuli de Conventu obedientiam & reverentiam requisiti ab eo in Capitulo promiſerunt [y]. [*Et infrà* α.] † Nos autem ex tali facto eumdem Abbatem suo relignasse regimini non videmus.

[t] *Hoc caput ſubjiciebatur ſequenti, in antiq.*

[u] *al.* Apriculi.

[x] qui.

[y] Vide *l. quamvis, ff. de in jus voc. & l. de his qui not. infam. & l. chorus, §. fin. ff. de leg.* 3.

[α *Idem tamen super eo, quod sic fecerat, dubitans, si pœnituerit, à te quid super hoc salutì suæ consuleres, postulavit: propter quod tu, cum habito super hoc Jurisperitorum consilio diversi diversa sentirent, nostrum consilium, an idem Abbas ex hoc resignaverit, requisisti.*]

¶ Pith. [17] *Petri.*] V. C. *Apri*, Ordinis S. Bened. extra muros Tullenſes.

XV. Gregorius IX. [z 18]. Agathenſi & Uticenſi [19] Episcopis. [imò idem Honorius, c. an. 1220. *Romæ in Galliam.*]

Abbas exemptus, sine licentia Papæ renuntiare non potest.

[z] Idem Agathenſ. & Nicen. Epiſc. & Archidiac. Agathenſis.

DIlecti filii Conventûs Monasterii sancti G. [a 20] immediatè ad Romanam pertinentis Eccleſiam, intimaverunt, quòd Abbas eorum sentiens se insufficientem oneri regiminis Abbatiæ, cessit in manibus eorumdem: ipsi quoque G. Monachum sancti Victoris [21] elegerunt [b] canonicè in Abbatem; [*Et infrà* α.] † Cùm igitur dictus Abbas cedere sine licentia nostra nequiverit: nos tam Electionem, quàm Cessionem prædictas decernentes irritas & inanes, mandamus quatenus Abbatem ipsum loco suo restitui faciatis: quo integrè restituto, vice nostra recipiatis cessionem ipsius.

[a] Vuillelmi de desertis. *al.* Vv.

[b] *In multis antiquis*: ipsique G. Monachum sancti Victoris sibi elegerunt.

[α *Supplicantes, ut eorum parcentes laboribus & expensis Electionem ipsorum faceremus in illis partibus confirmari.*]

¶ Pith. [18] *Gregorius IX.*] V. C. *Idem.*

[19] *Uticenſi.*] V. C. *Nicenſi.*

[20] *Sancti G.*] V. C. *Vuillelmi de desertis*: vel, *Guilelmi de Deſertis*, Ordinis S. Bened. diœcesis Lodovenſis.

[21] *Sancti Victoris.*] 2. V. C. *Maſſilienſis.*

DE SUPPLENDA NEGLIGENTIA PRÆLATORUM.

Titulus X.

I. Alexander III. Cistercienſibus. [an. 1169. *Romæ.*]

Si Diœcesanus requisitus benedicere nolit Cisterciensem Abbatem, ipse Monachos suos benedicere poterit.

STatuimus [a] præterea, ut si Episcopus tertiò cum humilitate ac devotione (sicut convenit) requisitus, subſtitutos Abbates vestros benedicere fortè renuerit; eisdem Abbatibus liceat proprios Monachos benedicere, & alia, quæ ad officium hujusmodi pertinent, exercere, donec ipsi Episcopi suam duritiam recognitent [b] & Abbates benedicere non recuſent.

[a] *Cap.* 1. *eod. tit. in* II. *Compil.*

[b] Vide *l. liberorum*, §. 1. *ff. de his qui not. infam.* & *l. chorus*, §. *fin. ff. de leg.* 3.

¶ Pith. [1] *Ciſtercienſibus.*] Ciſtercienſis Ordo accesſerat Alexandro, Helmol. *pag.* 74. Ciſtercienſes Abbates Monachos benedicunt.